

TARTALOM

- Támogatott térségeken átnyúló eszmecsere: 1
- Transznacionális tevékenységek támogatása 2
- Határok leküzdése: a LABEL és SAWA mint a transznacionális együttműködés motorja 2
- Elba lefelé: Mit jelent az árvíz az Elba partján fekvő városokra és régiókra nézve? 3
- Árvízveszély-management 4
- A hasznosítások kiigazítása árvízveszély esetén 6
- A kockázattudat növelése / Nyilvános munka 7
- Kontakt 8

IDŐPONTOK

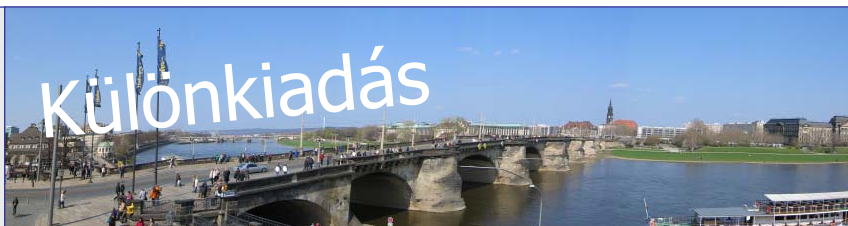
2011.0919-20.
Az AG COMM utolsó találkozója Drezdában, DE

2011. október
Elba Konferencia Prága, CZ

2012. május
A LABEL projekt záró konferenciája Drezdában, DE

2011. november
A SAWA projekt záró konferenciája Hamburgban, DE

Különkiadás

ELBE-LABE - Adaptation to flood risk in the Elbe river basin

ELBE-LABE - Anpassung an das Hochwasserrisiko im Elbeeinzugsgebiet

LABE-ELBE - Adaptace na povodňové riziko v povodí Labe

Támogatott térségeken átnyúló eszmecsere: A LABEL és SAWA elnevezésű INTERREG B projektek „Határtalan Elba” konferenciája

A 2011. június 14-15-én tartott konferencián számos szakértő, város és régió vett részt az Elba vízgyűjtőterületéről, hogy az árvíz kockázatokról folytassanak eszmecsere

A tartós árvízveszély-management a teljes vízgyűjtőterület együttműködését kívánja meg szakterületeken, állami- és országhatárokon, illetve támogatott térségeken túlnyúlóan.

Ennek előterében zajlott a „Határtalan Elba – árvízveszély-kezelés a LABEL és SAWA elnevezésű INTERREG projektek keretében” konferencia. A konferenciát a szabad Hanza-város Hamburg és a Szász Állami Belügyminisztérium nyolc állam 42 projektpartnerével közösen rendezte. Lehetővé vált az elmélyültebb eszmecsere a LABEL és SAWA projektek, projektpartneraik, illetve más, szakmailag vagy területileg érdekelt szereplők tevékenységei között.

Köszöntő szavaiban ezen eszmecsere jelentőségét hangsúlyozta a szabad Hanza-város Hamburg vonatkozásában Stefan Herms, az állami hivatal vezetője Hamburg szenátusi hivatalában. A hálózatok kiépítése, hogy aztán más projektek tapasztalataiból tanuljanak, a vízgyűjtő területeken döntő fontosságú, s különösen egy olyan kis tartomány esetén, mint Hamburg, nagy értéktöbblettel bír.

ezeket a kijelentéseket hangsúlyozta a szászok vonatkozásában, de kiemelte az ilyen jellegű európai támogatási programokban történő együttműködés gyakran nagy bürokratikus akadályait is.

A Szász Állami Belügyminisztérium képviselőjében Dr. Fritz Schnabel is

Transznacionális tevékenységek támogatása

Az Elba vízgyűjtőterülete nem teljesen integrált egy INTERREG IVB támogatási térségbe: a vízgyűjtőterület legnagyobb része a közép-európai programtérségben (CENTRAL EUROPE) helyezkedik el; az Elba alsó folyása, s ezzel a szabad Hanza-város Hamburg ezzel szemben az északi-tengeri programtérség (North Sea Region) régiójába tartozik.

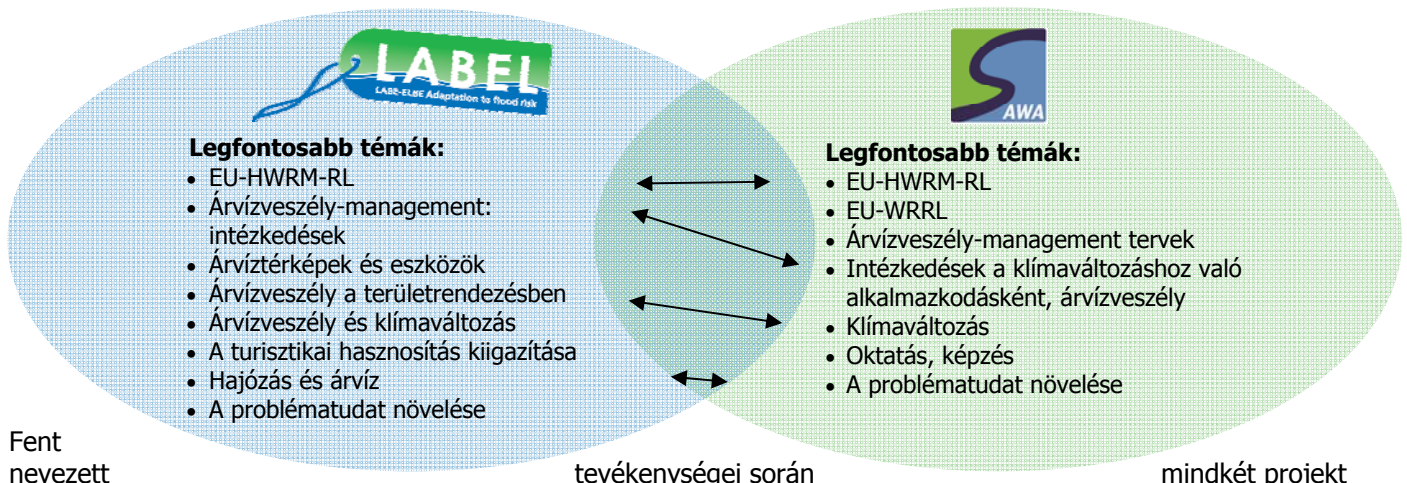
A két programtérség képviselője, Jesper Jönsson a „North Sea Region” részéről, valamint Viera Slavikova a „CENTRAL EUROPE” képviselőjében előljáróban a támogatási programokat, célokat, valamint a támogatott projekteket mutatták be. Ezeken túl utaltak a 13 transznacionális támogatási program általános konferenciájára, melyet 2011. szeptember 15-16-án a lengyelországi Katowicében tartanak majd.

Jens Kurnol, az Építésügyi és Területrendezési Szövetségi Hivatal (BBR) Építési, Város- és Területkutatási Szövetségi Intézete (BBSR) részéről a „Transznacionális együttműködés” német szövetségi támogatási program szemszögéből fogalmazta meg a konferenciával kapcsolatos elvárásait. A program évente 500.000 € értékben támogat 20-25 projektet kezdeti stádiumában, illetve később is. Segíti a programhatárokról szóló eszmecserét, ezért a „Határtalan Elba” konferenciát is, hogy az európai szellemet továbbörökítse. A szövetség azért is küzd, hogy az EU-INTERREG támogatás a következő támogatási időszakban jelentősen emelkedjen.

Határok leküzdése: a LABEL és SAWA mint a transznacionális együttműködés motorja

„Határok leküzdése” címmel a két INTERREG projekt, a LABEL és a SAWA vezető partnereiként a Szász Állami Belügyminisztérium részéről Andreas Kühl, a szabad Hanza-város Hamburg képviselőjében pedig Jeff Marengwa mutatta be feltevéseit és eredményeit. Lezáró beszélgetésükben azonosították a projektek párhuzamait és eltéréseit.

nagy hangsúlyt fektet az árvízzel érintet városok és régiók bevonására. A különbségek is kidomborodtak azonban, mint például a területi tétel vonatkozásában: a LABEL esetén az összekötő kapocs az Elba folyó, a SAWA azonban a legkülönbözőbb természetrajzi jellemzőkkel bíró partnerterületeket vont be az árvízvesztély-management témában folytatott eszmecserébe. A projektpartnerség struktúrája is jelentősen eltér: A SAWA esetén sok kutatólétesítmény szerepel projektpartnerként, a LABEL azonban főként közigazgatási létesítményekkel dolgozik együtt.

Elba lefelé: Mit jelent az árvíz az Elba partján fekvő városokra és régiókra nézve?

... és „Hogyan alakul az együttműködés a felső és az alsó folyás között?”. Ezeket a kérdéseket tették fel az Elba vízgyűjtőterületén fekvő városoknak és régióknak. Reichenberg körzet és Prága városi régió szemléletes hozzászólásai után az Elba mentén következtek a példák Drezda főváros után Elbtalaue városán át a szabad Hanza-város Hamburgig.

Szabad Hanza-város Hamburg:

Dr. Gabriele Gönnert

Hamburgban egy további tényező befolyásolja az áradási kockázatot: a vihardagály. Főként heves csapadékkal kombinálva jelent nagy kockázatot. A műszaki védelem gáttal, objektumvédelemmel és magaslatokkal elengedhetetlen.

Szabad Hanza-város Hamburg:

Waldemar Hindersin

Az Elba megítélése Hamburgban ellentmondásos: a HafenCity gátjai és innovatív árvízvédelmi koncepciói mellett – magasított járdák és feljárók – az Elba fontos üdülőterületet is jelent Hamburgban. Új koncepciók próbálják a két képet egyesíteni.

Elbtalaue közös tanácsa:

Jürgen Meyer polgármester

2002, 2003 és 2006 nagy károkat okozó árvízkatasztrófái után 2008-ban elkészült az árvízvédelem, a 2010-es árvízkor pedig jól is vizsgázott. Figyelni kell azonban tartós problémaként a bokrosodásra, a tartós üledékképződésre és az Elba ágainak feltöltődésre. Az eltérő gátmagasságok a német tartományokban ugyancsak

Reichenberg körzet:

Jaroslav Svoboda

A körzetben csak az elmúlt nyáron pusztított súlyos árvízkatasztrófa. A web-alapú körzeti „Árvízportál” röviddel azelőtt került bővítésre, így nagy sikerrel használták.

Drezda város:

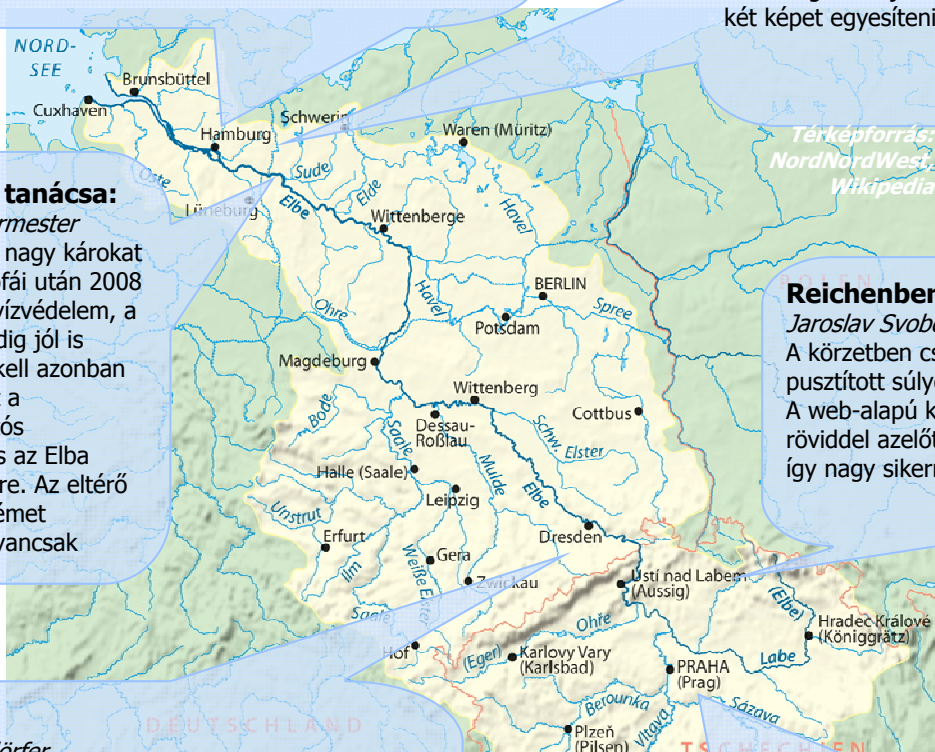
Dr. Christian Korndörfer

„Mi a városé és mi a folyóé?” – ez állandó kérdés Drezdában. A várost az Elba és a Weißeritz áradásai, valamint a feltörő talajvíz veszélyezteti. Számos óvintézkedést hoztak már, melyeket folyamatosan bővítenek, mint például az Elba völgyeiben lévő feltartó területek szabadon hagyását, vagy a lefolyást akadályozó dolgok konzekvens eltüntetését. Az árvízvédelmi intézkedések új tervét csak tavaly fogadta el a városi tanács.

Prága város:

Rostislav Guth

A Moldva folyó párai szakaszának áradásai mindig is veszélyt jelentettek a lakosokra nézve. Prága városa az elmúlt években sok pénzt fektetett főként mobil elemekkel történő árvízvédelembe. Tapasztalatokat cserélt aztán Hamburggal és Drezdával, s levonta a véggövetkeztetéseket.

A lezáró beszélgetés újból világossá tette, hogy az államokon és régiókon túlnyúló eszmecsere sikeresen kerül alkalmazásra. Nemcsak a pozitív tapasztalatokat adják tovább, hanem tanulnak a más régiók által elkövetett hibákból is. Hangsúlyozták az Elba védelmére létrehozott nemzetközi bizottság (IKSE) együttműködésének jó tapasztalatait is.

A klímaváltozás kihatásai az Elba vízgyűjtőterületén

Milyen változásokkal kell számolnunk a jövőben a klímaváltozás vízgazdálkodásra gyakorolt hatása vonatkozásában? Ezt fejtegette Moritz Maneke, az Elba vízgyűjtőterületének észak-német klímairodájától. Az egyre gyarapodó téli csapadék az évszázad végére meg fogja növelni az árvízveszélyt. Ezzel ellentétben a nyarak az Elba partján szárazabbak lesznek, ami gyakrabban okozhat alacsony vízállást.

A konferencia második napját a projektek szakmai aspektusaira szánták tematikus blokkokkal az árvízveszély-management és az árvízveszéllyel kapcsolatos hasznosítások kiigazítása témakörében. A látogatók továbbá bepillantást nyerhettek a projektek számos tevékenységébe az érintett lakosság árvízveszély-tudatának növelése érdekében.

Árvízveszély-management

A LABEL központi témái közé tartoznak az árvízveszély-management intézkedései, valamint az Elba nemzetközi vízgyűjtőterületén használt EU árvízveszély-management irányvonal (HWRM-RL) alkalmazása.

A határokon átnyúló együttműködés alapelveit a szász Környezetvédelmi, Mezőgazdasági és Geológiai Hivatal képviselőjében Dr. Uwe Müller mutatta be. A LABEL keretében nemcsak módszereket és tételeket osztottak meg, s célzottan a vízgyűjtőterület érintett intézeteivel, mint például az Elba védelmére létrehozott nemzetközi bizottsággal (IKSE) kerültek megvitatásra, hanem kialakítottak árvízveszély-management terveket is úttörő akciók

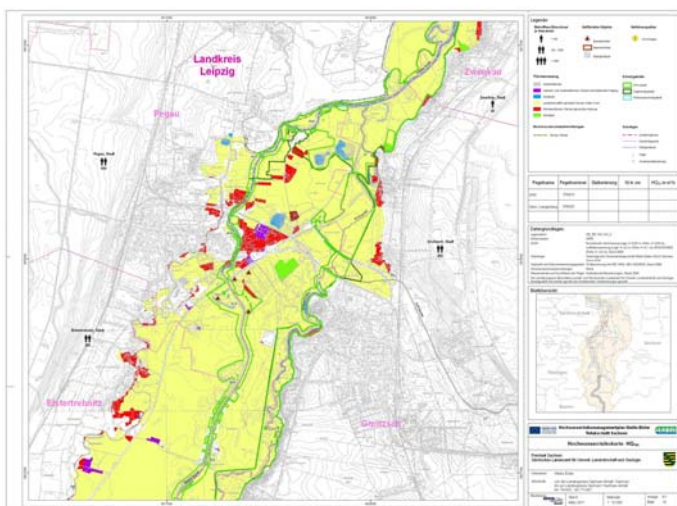

formájában:

Erre példa a tartományokon átnyúló árvízveszély-management terv a *Weißer Elster* vonatkozásában.

A balra található térkép a LABEL keretében közösen készített HQ₁₀₀ árvízveszély-térképet ábrázolja a Weißer Elster egy szászországi szakaszán.

© Szász Környezetvédelmi, Mezőgazdasági és Geológiai Hivatal

További HWRM terv készül jelenleg a LABEL projekt keretében a cseh *Jizera* folyó vonatkozásában, ahogy azt a Cseh Környezetvédelmi Minisztérium képviselőjében Josef Reidinger bemutatta. A két terv készítésekor alkalmazott eljárásmódot a LABEL munkacsoportjainak ülésein egyeztették, és közösen dolgozták ki. J. Reidinger bemutatta továbbá az EU-HWRM-RL alkalmazási eljárását és metodikáját a Cseh Köztársaságban.

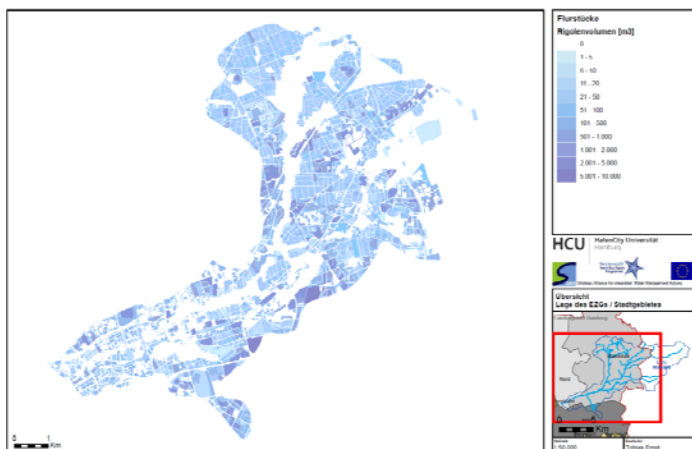

Árvízveszély-management (folytatás)

A HWRM-RL csehországi nemzeti alkalmazása után a következő előadás Hamburg város kistérségi szemléletére tért át. Natasa Manojlovic, a Hamburg-Harburg Műszaki Egyetem részéről bemutatta a Hamburg északkeleti részén található Wandse vízgyűjtőterület árvízveszély-management tervének készítését, mely a SAWA egyik úttörő projektje. Különösen nagy hangsúlyt fektettek a nyilvánosság és a Stakeholderek bevonására. Számos workshopon közvetítették a kockázattudatot és a rendszer megértését. Közösén dolgoznak ki intézkedéseket, melyekben főként a sinergiákat és konfliktusokat dolgozzák ki a vízkeret irányvonal intézkedéseivel (WRRL).

Ezt a gondolatmenetet folytatta Wolfgang Dickhaut a HafenCity Egyetem Hamburg (Wandse úttörő projekt) részéről. A városi vizek példáján olyan szinergetikus intézkedéseket mutatott be, melyek egyrészt javítják az ökológiai helyzetet, másrészt csökkentik az árvíz kockázatot, így például a duzzasztás csökkentésével az árvíz visszatartása növelhető, a vízi élőlények feltételei pedig javíthatók lennének. A nem központi esővíz-gazdálkodás is potenciálokat rejt a projekt területén. Nyilvánvalóvá vált, hogy a WRRL és HWRM-REL intézkedéseinek egyeztetését a jövőben optimalizálni kell.

A térkép a lehetséges nem központilag tárolt mennyiséget mutatja [m³] telkenként a Wandse vízgyűjtőterületén Hamburgban decentralis esővíz-gazdálkodásra való áttérés esetén.

© HCU - HafenCity University

A hasznosítások kiigazítása árvízveszély esetén

A következő blokkban a LABEL és SAWA projektpartnerei a térség különböző hasznosításai szempontjából tudósítottak arról, hogy az árvízveszély esetén alkalmazott kiigazítás mily módon történhet meg.

A regionális fejlesztés szempontjából Stefanie Schernikau Ludwigslust járás képviselőjében mutatott be egy a LABEL keretében kidolgozott, integrált regionális koncepciót az Elba középső folyásának alsó részére. A kiigazítási lehetőségek főként minden szereplő együttműködésével valósulhatnak meg, hogy a tartós és integrált stratégiák az árvízvédelem, vízkészlet-management és területhasznosítás területén kialakíthatóak és megvalósíthatóak legyenek.

A mezőgazdaság vonatkozásában Monika von Haaren, az Alsó-Szászországi Mezőgazdasági Kamara és SAWA partner részéről bemutatta a mezőgazdasági hasznosítás különleges kockázatait az áradásos területeken, melyeket nem csak maga az árvíz, hanem az árvíz esetén megjelenő káros anyagok okoznak. A kiigazítás lehetséges intézkedései lehetnek a terhelt területek alternatív hasznosításai, például biogáz üzemek alkalmazásával. Ezeken kívül a projekt keretében információkat dolgoznak ki és készítenek el speciálisan üzemek részére, illetve a haszonállatok evakuálási terveire.

Az **árvízveszélyes területek településfejlődési** problémáit behatóan tártta fel Peter Seifert, a Felső-Elba-völgy/Osterzgebirge Regionális Tervezési Szövetsége képviselőjében és a LABEL-t involválva: a belső területeken a magas áradási mélység ellenére gyakran gond nélkül épületeket húznak fel. Műszaki intézkedésekkel a védelem nem biztosítható. A regionális tervezés javaslata a helyzet kiigazítására a tervezési alapokban módosulást jelent: az elsődleges területeket hasznosítás helyett veszély alapján határolják el, s a rendkívül nagy árvizet alkalmazzák a tervezés alapjaként.

A turizmus fejlesztése szemszögéből Pilsen körzet képviselőjében Vaclav Tremel fejtegette a turisztikai infrastruktúra kiépítésének szükségességét Pilsen régióban. Ez nem állhat ellentétben az árvízvédelemmel. A kiigazítás mindkét részről megtehető: nemcsak a turisztikai infrastruktúra tervezésekor kell figyelembe venni az árvízi kockázatokat, az árvízvédelmi létesítmények is integrálhatóak a turisztikai hasznosításba.

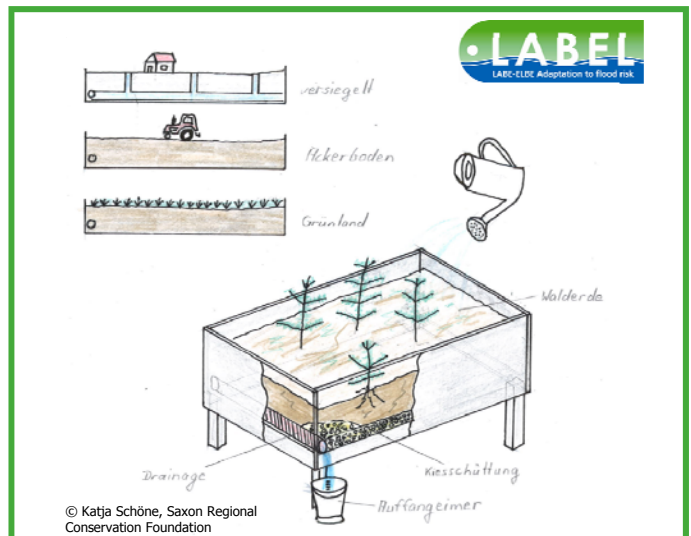

A kockázattudat növelése / Nyilvános munka

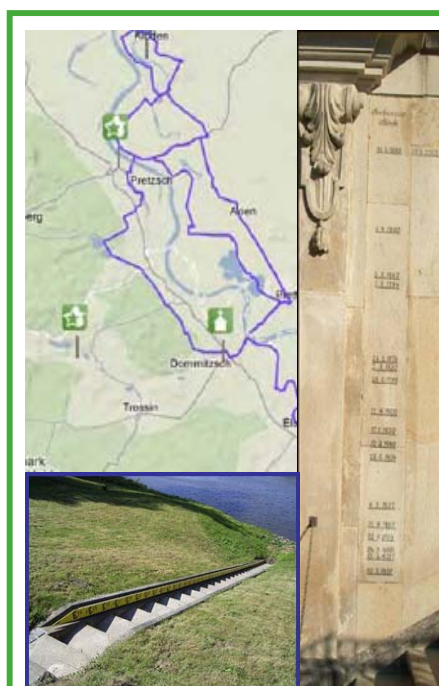
Stefanie Greis (INFRASTRUKTÚRA ÉS KÖRNYEZET), prof. Böhm és partnere, Matthias Grafe (Szász Környezetvédelmi, Mezőgazdasági és Geológiai Hivatal), illetve Katja Schöne (Szász Természeti és Környezeti Alapítvány), valamint a Leuphana Egyetem Lüneburg képviselőjében prof. dr. Mariele Evers összegzéséből világossá vált, hogy az árvízveszély-management egy fontos eleme vagy a kockázatokhoz való alkalmazkodás mindig az érintett lakosság és szereplők tudatának növelése a kockázat fennállásával kapcsolatban: a bemutatott tevékenységek mindegyikének az a célja, hogy különböző célcsoportokhoz hozza közelebb az árvíz témáját és a hozzá kapcsolódó folyamatokat és intézkedéseket, hogy az érintettek ennek megfelelően viselkedjenek.

A LABEL vándorkiállítás az Elba vízgyűjtőterületének érintett nyilvánosságát célozza meg.

Projektnapokat tartanak az árvíz témájáról Németország és Csehország iskoláiban.

A LABEL kerékpáros térképe, a „Víz-Kultúra-Táj” az Elba kerékpárútja mentén vízgazdálkodási érdekességekre vezet el.

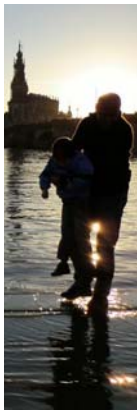

Az „Integrated Flood risk management” master kurzus a Karlstad Egyetemen (Svédország) egyetemistákat és szakértőket céloz meg.

Rendezvény

2012 májusában tartják a LABEL záró konferenciáját Drezdában, a Háromkirályok templomban!

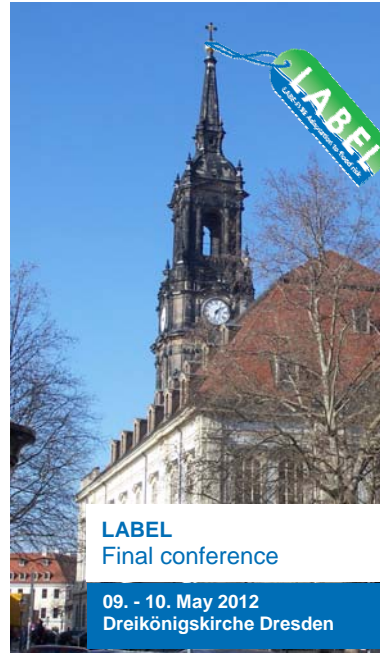

A LABEL projekt eredményei és tapasztalatai az Elba vízgyűjtőterületének árvízveszély-kiigazítása kapcsán széles hallgatóság előtt kerülnek bemutatásra és megvitatásra.

A konferencia politikai képviselők, közigazgatási és szakhatósági döntéshozók, illetve a projekt résztvevői számára kerül megrendezésre. Ugyancsak fókuszában áll a más európai árvízveszély-management projektekről folytatott eszmecsere.

További információ:

www.label-eu.eu/events/final-conference-dresden.html

LABEL összefoglalás

Leadpartner:

Saxon State Ministry of the Interior

Futamidő:

09/2008 – 02/2012

Össz-költségvetés:

4.275.680 €

ebből:

EFRE (EU-funding):
3.364.526 €

National co-financing:
911.154 €

www.label-eu.eu

Kapcsolat

Saxon State Ministry of the Interior:

Wilhelm-Buck-Str. 2
D-01095 Dresden

Dr. Fritz Schnabel
Dipl.-Ing. Andreas Kühl

Tel.: +49 (0)351 / 564-3456
Fax: +49 (0)351 / 564-3459
Mail: regionalplanung-eu@smi.sachsen.de

Külső szakmai és adminisztratív koordináció:

INFRASTRUKTUR & UMWELT
Professor Böhm und Partner
Julius-Reiber-Str. 17
D-64293 Darmstadt

Dr. Peter Heiland
Dipl.-Geogr. Stefanie Greis

Tel.: +49 (0)6151 / 8130-0
Fax: +49 (0)6151 / 8130-20
Mail: label@iu-info.de

 INFRASTRUKTUR & UMWELT
Professor Böhm und Partner

Project partner

Németország

- Lead Partner** / PP 1: Saxon State Ministry of the Interior
- PP 2: Ministry of State Development and Transport, Saxony-Anhalt
- PP 3: Thuringian Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Nature Preservation
- PP 4: Saxon State Ministry of the Environment and Agriculture
- PP 5: Saxon State Office for the Environment, Agriculture and Geology
- PP 6: Ludwigslust County
- PP 7: German Federal Institute for Hydrology
- PP 8: Association for Housing, Urban and Spatial Development e.V.

Cseh Köztársaság

- PP 9: Ministry of the Environment,
- PP 10: Ústi Region
- PP 11: Region of South Bohemia
- PP 12: Pilsen Region
- PP 13: Hradec Králové Region
- PP 14: Central Bohemia Region
- PP 15: Liberec Region
- PP 16: Pardubice Region
- PP 17: Elbe River Basin Authority
- PP 18: Vltava River Basin Authority

Ausztria

- PP 19: Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management

Magyarország

- PP 20: Middle-Tisza district Environment and Water Directorate

